

Graaien naar personen, pak ze gul in je vuist

Auteurs Joyce Roodnat
Gepubliceerd op 22 november 2012 in NRC

Haar teennagels zijn roodgelakt. Dat zie ik, omdat ik aan de rand van de catwalk zit. Zopas stampten daar nog drie strippers, ik kon ze ruiken, mooie jongens, woeste lijven. Nu loopt zij er, in bh en directoire. Ze streelt sereen over haar armen, haar hals, haar schouders. Ik mag er wezen, zeggen die gebaren, ik ben zacht.

Ze is 87.

Met haar zachtverlichte promenade besluit Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen en krijg ik een brok in mijn keel.

Deze voorstelling, in het buurttheatercomplex 'rcth' aan de Mathenesserdijk in de Rotterdamse buurt Spangen, trekt volle zalen. Wie hem heeft gezien, stuurt meteen zijn vrienden en bekenden ernaartoe, vandaar. En toch knaagt Naar vriendschap... aan een taboe. We willen er niks van weten maar het raakt ons allemaal. Vroeger of later komt iedereen aan de beurt maar het mag niet gezegd worden: bejaarden zijn seksuele wezens. En, dubbel taboe: soms zijn ze homoseksuele wezens. Daar gaat deze voorstelling over. Hij is ademstokkend goed gemaakt, gelukkig maar, want hij speelt gevaarlijk spel.

Theatermaker Paul Röttger vroeg een aantal bejaarde homoseksuele mannen en vrouwen naar het verhaal van hun leven. Die verhalen liet hij bewerken tot de theaterteksten die de acteurs van het rcth uitspreken.

Daar zitten ze, ze zijn types zoals de oude vertellers in hun jonge jaren waren. Types die zij in hun hoofd nog altijd zijn. Hoe ik dat weet? Omdat de grauwe man of de gerimpelde vrouw, van wie het verhaal wordt uitgesproken, ernaast zit. Een camera geeft de reacties op hun gezichten door aan twee grote schermen. Zo horen wij niet alleen wat ze zich herinneren, we zien ook wat ze voelen als ze er weer aan denken. De ene is geamuseerd, een ander verdrietig of ronduit lamgeslagen. Een mevrouw gniffelt, hihi, ja zo ging dat, toen ze tegen haar man zei: Piet, ik heb geloof ik een andere geaardheid – want dat had de dokter gezegd. Het gezicht van een meneer verstrakt. Hij is homo, en niemand die daar iets van wist. Alleen God, maar die gaf geen antwoord.

Het vervallende lichaam is de helft van hun verhaal, de geest is er ook nog. Stokoud kan springlevend zijn en dat is niet altijd even makkelijk – die wijsheid ademt deze voorstelling.

Regisseur Röttger heeft de ouderen opgedragen om bij het luisteren hun verhaal opnieuw te beleven. „Dat kan zwaar zijn, heel zwaar.” Maar ze doen het, en het lukt ze.

Nu was ik van plan om Amour te gaan zien, dat is die film over een hoogbejaard echtpaar, met Jean-Louis Trintignant (82) en Emmanuelle Riva (85). Goeie film, hoor ik, maar ik sla hem nog even over. Voor ik het weet zit ik al die ouwe mensen te vergelijken en daar pas ik voor.

Wacht, choreografe Keren Levi heeft iets nieuws. Sinds haar stuk The Dry Piece, met vier naakte danseressen die langzaamaan veranderden in vier glanzende witte bonen, wil ik alles van haar zien.

To Band heet dit stuk. Ik deed het er niet om, maar na die troep hoogbejaarden zie ik nu een stel hoogjeugdigen. De lange dunne jongens lijken nog op meisjes. De meisjes zijn sprieten of tijdelijke moekes, met van die recent uitgebotte borsten en heupen. Puppy fat verdwijnt, spieren groeien uit, binnenkort zijn dit mannen en vrouwen. Nu nog niet. Middelpuntzoekend wervelen ze over de muziek- en speelvloer. Ze trekken elkaar aan, stoten elkaar af. Ze zijn onverschrokken, maar dat beseffen ze zelf niet. Nog niet. Zo voelt het om jong te zijn, dat verbeeldt Levi. En och, wat mooi is dat.

Röttger met de ouderen, Levi met de jongeren – ze graaien naar de persoonlijkheden van spelers die geen acteurs zijn, maar die onbevangen zichzelf kunnen uitleveren. Gul vangen ze hen in hun vuist en ze poetsen hen op voor het podium.

Neem de hoogbejaarde mannequin in Rotterdam. Ze showt geen mode, ze showt gevoel. Aan het einde van de catwalk wordt ze opgevangen in de omhelzing van een jonge man. Een mooi beeld, niet vaak zie ik zo iets liefs.

Na afloop raakte ik even met haar aan de praat. „Lekker hoor, dat ik elke keer in die armen mag”, zei ze. Ze mag 87 zijn, ze kan daar niet mee zitten. Wat ze gelijk heeft.